

מראי מקומות - יומא

ו:

א. זאת אומרת טומאה הותרה בצבור

התוספות הרא"ש הביא בשם רבינו יהודה, שאם הכהן גדול נטמא בטומאת מת, כהן אחר עובד תחתיו, וראיית הגמרא שטומאה הותרה בציבור היא מזה שלא עשו פרישה בתורת מעלה [ולכאורה קשה שהרי אם הוא יטמא הוא לא יעבוד, ואם כן אין צורך להפריש אותו שהרי באמת הוא עובד רק כל כמה שהוא לא נטמא, ואם כן מה הראיה שטומאה הותרה בציבור. וצריך לפרש שהראיה היא מזה שלא חוששים שמא הוא נטמא בלא ידיעה].

אבל התוספות הרא"ש עצמו סובר, שאם הכהן גדול נטמא במת הוא עובד ביום הכיפורים, כי טומאה הותרה בציבור, ואפילו לאיכא דאמרי שאם יש טהורין באותו בית אב הם עובדים ולא הטמאים, ביום כיפור שמצות עבודה היא בכהן גדול זה כמו בית אב אחר [וכך נקט החזון איש (או"ח קכ"ו ה)]. ושיטת המרומי שדה^(ט), שאפילו לשיטה שטומאה דחוייה היא בציבור, אם נטמא הכהן גדול הוא עובד ולא כהן אחר, והטעם כי המצוה היא שהכהן יהיה בריבוי ומשיחה לפחות יום אחד.

וביאר, שהנידון בגמרא האם להפרישו מטומאת מת לא היה בגלל שאם יטמא יצטרכו להחליף אותו, שאם כן גם לשיטה שטומאה הותרה בציבור, מדוע לא מחליפים אותו כדי להתיר באכילה את השעיר של מוסף הנעשה בחוץ, וכן בשביל להקריב את האיל שלו שהוא קרבן יחיד, אלא בוודאי שזה ברור שלא מחליפים אותו, והנידון היה כי לכתחילה כדאי

שיעבוד בטהרה, וזה הגמרא מוכיחה שאם טומאה הותרה מיושב שלא חששו בגלל הלכתחילה הזה, כי גם אם הוא יטמא הרי זה היתר גמור, אבל אם טומאה דחוייה היה צריך לחשוש שמא יטמא שלא תהיה העבודה בצורה של דחוייה.

ב. טומאה הותרה היא בציבור

פירש רש"י שגם הקרבן של הכהן גדול דוחה את הטומאה, שהרי זמנו קבוע, וקרבנו תלוי בו. ומשמע שבא לפרש מדוע גם פרו שהוא קרבן יחיד נחשב כקרבן ציבור. ובפשטות כוונת רש"י כמו שהביא הריטב"א בשם התוספות שהפר של הכהן גדול נחשב ממש קרבן ציבור בגלל שרוב העבודות של השעיר של ציבור תלויים בפר ועל כן גם הוא נחשב כקרבן ציבור (וכן פירש המהרי"צ חיות בשם השער המלך את דברי רש"י, עיין שם).

והמקדש דוד (כ"ו א') כתב שאין כוונת רש"י שיש לפר דין קרבן ציבור ממש, שהרי השאגת אריה הוכיח שהוא קרבן יחיד, אלא הכוונה שהוא נחשב הכשר של קרבן ציבור ולכן הוא דוחה את הטומאה. ועיין שם, שביאר את דברי רש"י מדוע צריך גם את הסברא שזמנו קבוע וגם שקרבן ציבור תלוי בו.

ג. כל היכא דאיכא טהורין וטמאין בהוא בית אב

כתב הגבורת ארי, שלהשיטה שטומאה הותרה בציבור, החילוק בין אותו בית אב לבית אב אחר הוא מדרבנן, כי מהתורה אין סברא לחלק כך. ומה שהגמרא מסיימת אחרי הלשון השניה שכל טומאת מת בציבור התירה התורה, זה מפרש גם את הטעם של הלשון הראשונה.